

UW KONINKRIJK KOME

• Peter van Beugen

DOOR DE EEUWEN HEEN WERD GEEN GEBED VAKER UITGESPROKEN DAN HET GEBED MET DEZE ZINSNEDE: ONZE VADER DIE IN DE HEMELN BENT, MOGE UW NAAM WORDEN GEHEILIGD, UW KONINKRIJK KOMEN, UW WIL GESCHIEDEN (MATTH.6:9). MET WELKE GEDACHTE OF VERWACHTING SPREKEN WE DIT UIT? TIJDENS JEZUS' LEVEN WAREN ER GEESTELIJKE EN POLITIEKE STROMINGEN DIE ZO HUN EIGEN GEDACHTEN HADDEN BIJ DE MANIER WAAROP GODS KONINKRIJK MOEST KOMEN. KERKELIJKE TRADITIES LOPEN UITEEN. WAAR DE ÉÉN VOORUITWIJST NAAR DE JONGSTE DAG, BESCHOUWT EEN ANDER HET GEBED ALS REEDS VERVULD IN DE TRIOMF VAN DE KERK. VOLGENS EEN DERDE IS DIT GEBED NIET BESTEMD VOOR DE KERK MAAR VOOR ISRAËL EN HEEFT DIT GEBED VOOR ONS GEEN PRAKTISCHE BETEKENIS. TEGELIJK TREKKEN WE ECHTER VOLOP LERING UIT HET ONDERWIJS IN DE BERGREDE (MATTH.5-7), WAARIN DIT GEBED EEN CENTRALE PLAATS INNEEMT. IK WIL AAN DE HAND VAN DRIE VRAGEN, DIE BETREKKING HEBBEN OP DE ZINSNEDE 'LAAT UW KONINKRIJK KOMEN', BESPREKEN WAT DEZE WOORDEN VOOR ONS BETEKENEN. DEZE VRAGEN ZIJN: (1) WAT IS NU DAT KONINKRIJK WAAR JEZUS VAN SPREEKT EN WAARAAN KUN JE HERKENNEN DAT HET GEBED WORDT VERHOORD? (2) HOE KOMT DAT KONINKRIJK, HOE ZAG DIT ER UIT IN HET LEVEN VAN DE HEER JEZUS ZELF? (3) HOE VORMT DIT GEBED ONS LEVEN? VOOR WE TOT DE EERSTE VRAAG OVERGAAN, GRIJP IK TERUG OP EEN CENTRALE VRAAG DIE OP DE EERSTE BLADZIJDEN VAN DE BIJBEL AL AAN DE ORDE KOMT, NAMELIJK DE HEERSCHAPPIJ VAN GOD OVER DE AARDE EN DE PLAATS DIE DE MENS IN DAT PLAN INNEEMT.

De komst van de Koning

Vanaf de schepping is duidelijk dat het koninkrijk niet betekent dat de mens lijdzaam wacht op een ingrijpen van God. Door heel de Bijbelse geschiedenis heen blijkt dat het niet de bedoeling is geweest, dat God vanuit de hemel een soort machtsovername pleegt hier op aarde en daarbij de mens overrulet. Integendeel, God is Koning, maar Hij betreft de mens bij de uitoefening van zijn heerschappij. Wanneer God zegt 'laat ons mensen maken naar ons beeld en onze gelijkenis', voegt Hij er direct aan toe 'opdat zij heersen'. Daar waar de heerschappij van de Koning zichtbaar wordt,

worden mensen ingeschakeld. Zelfs wanneer het eerste mensenpaar zijn God-gegeven mandaat verspeelt door ongehoorzaamheid, schuift God de mens niet aan de kant. Hij ontnemt de mens niet zijn positie met een verzuchting 'als jullie het niet kunnen doe Ik het zelf wel'. Integendeel, Hij vernieuwt zijn opdracht met de belofte dat het zaad van de vrouw de kop van de slang zal vermorzelen. Dit zaad van de vrouw wijst vooruit naar de komst van de Mens Jezus Christus. Deze komst wordt voorbereid over meerdere lagen in de geschiedenis, waarbij God zijn opdracht en belofte telkens herhaalt, uitbreidt of nader specificceert. Zonder >>

deze gebeurtenissen elk in detail uit te werken wijs ik op Noach (Gen.9:1,2), Abraham (Gen.22:17, 18), Mozes (Exodus 19:5-6) en uiteraard David en Salomo (2Sam.7:12-16). ‘Zelfs’ heidense vorsten spelen een rol bij de uitvoering van Gods plan en heerschappij over de aarde. Daniëls woorden aan Nebukadnezar (Dan.2:36-38) zijn bijna een letterlijke herhaling van de opdracht aan het eerste mensenpaar, en ook Kores de Pers is een gezalfde aan wie God heerschappij geeft over de volken (Jes.45:1-8).

Na de heerschappij van deze vorsten lijkt er een pauze te zijn ingelast in het script van de geschiedenis, totdat er een zonderlinge man optreedt in de woestijn van Judéa die het volk oproept tot bekering met het oog op het komende koninkrijk: Johannes de Doper (Matth.3:1-12). Onder belijdenis van hun zonden laten mensen zich dopen om zich voor te bereiden op de ontmoeting met de Koning. Nog ingrijpender is het onderwijs van de Heer zelf: een mens moet opnieuw geboren worden, namelijk uit water en Geest, om het koninkrijk in te gaan. Hiermee voegt de Heer een nieuw perspectief en een nieuwe dimensie toe aan de prediking van het koninkrijk, namelijk een grondige, innerlijke vernieuwing. Wanneer de Koning een gezelschap om zich heen heeft verzameld dat bestaat uit boeren, vissers en belastinginners, zet Hij zijn onderwijs over dat koninkrijk uiteen. Tegen de achtergrond van een rijk van de duisternis en menselijke gebrokenheid, leert Hij zijn discipelen hoe zij kunnen worden als Hij zelf en daarmee zijn koninkrijk zichtbaar kunnen maken. Zij zijn een stad op de berg die licht geeft in de wereld; zout van de aarde dat het bederf tegengaat. Dit gezelschap vormt de kiem van een nieuwe beweging die vanuit Jeruzalem, Judéa en Samaria de wereld doorgaat. Het mandaat daarvoor heeft de mens Jezus terugveroverd op de vijand. Alle koninkrijken van de aarde komen Hem toe, niet omdat Hij boog voor de vijand toen Hij in de woestijn werd verzocht (Matth.4:1-11), maar doordat Hij hem aan het kruis met zijn eigen wapens versloeg (Ef.4:8, Hebr.2:14, Kol.2:15) en glorieus triomfeerde. Na zijn opstanding proclameert de Heer dat Hem alle gezag is gegeven, zowel in de hemel als op de aarde (Matth.28:18-20). Dit is het nieuwe startpunt en mandaat voor de missie om alle volken te maken tot zijn discipelen. Met deze laatste ontwikkeling ben ik enigszins vooruitgelopen op het gebed in Matth.6. Tegelijk geeft ze voor een deel invulling aan dat gebed: ‘laat uw Naam worden geheiligd, uw koninkrijk komen, uw wil gebeuren’. Laten we dus terugkeren tot de eerste vraag: wat is het koninkrijk waar de Heer Jezus over spreekt?

Wat is het koninkrijk?

Het is eenvoudig om in antwoord op de vraag te wijzen op

de eschatologische komst van dat koninkrijk. Immers, bij de verschijning, de parousia, van de Heer, wordt dit rijk van vrede en gerechtigheid, van heelheid en shalom in zijn volle kracht zichtbaar. De schepping verlangt ernaar en wij verwachten het met volharding. De gedachte kan zich zo nestelen dat God besloten heeft om het koninkrijk nog een poosje uit te stellen en dat het voor ons niet meer of minder is dan een eschatologisch begrip. Zolang dat koninkrijk dus niet gekomen is houden wij ons onledig met ‘andere zaken’. Dat kunnen ordinaire zaken zijn zoals brood bakken, handel drijven of een museum bezoeken. Ze krijgen iets meer kleur wanneer we een dyslectische buurjongen helpen met huiswerk, handen uit de mouwen steken bij de voedselbank of collecteren voor het Leger des Heils. Een bijzondere afdeling in onze zaken wordt gevormd door de samenkomsten, Bijbelstudies en zendingswerk. Zo ontstaat een mozaïek aan activiteiten waarin het grote ontwerp lijkt te ontbreken. Een nieuw perspectief op dit mozaïek ontstaat wanneer we bedenken dat God zijn koninkrijk in onze tijd niet heeft geparkeerd, maar juist aan ons heeft toevertrouwd. In de gelijkenissen over het koninkrijk (Matth.13) spreekt de Heer Jezus over honderdvoudige vrucht en over een sleepnet vol van vis. Petrus opent, op gezag van de Heer, de deuren van het koninkrijk voor de volken (Matth.16:19), de Heer vertrouwt de volken het koninkrijk toe opdat die de vruchten ervan voortbrengen (Matth.21:43) en geeft zijn discipelen er onderwijs over zowel voor als na zijn opstanding (Hand.1:3). Het koninkrijk is daarmee dus immanent: het heeft betekenis voor het hier en nu en grijpt in op de dagelijkse gebeurtenissen van ons leven.

Om de betekenis daarvan weer te geven zou ik een praktische – niet persé de enige of beste - definitie willen geven van het koninkrijk door terug te grijpen op de instelling van dat koninkrijk bij de schepping: het koninkrijk wordt dáár zichtbaar, waar het leven zicht richt naar Gods bedoeling met de schepping. Twee begrippen in deze definitie vragen om een nadere toelichting. Om te beginnen versta ik onder ‘het leven’ het geheel van de omstandigheden, condities en de samenleving, zowel als de houding en verantwoordelijkheid van de mens tegenover zijn Schepper en tegenover zijn medemens. Gods bedoeling met de schepping komt tot uiting in de harmonie, vruchtbaarheid en overvloed en in onverstoorde relatie tussen mens en God. Hij erkent zijn gezag, staat in het centrum van zijn wil, beantwoordt aan zijn heiligheid en is tegelijk een reflectie van zijn goedheid en majesteit. In de breedste zin van het woord duiden we hiermee aan waar het koninkrijk zichtbaar wordt en welk contrast het vormt met het rijk van de duisternis dat gekenmerkt wordt door zogenaamde

autonomie, door verderf en gebrokenheid. De missie is onverminderd van kracht om de vertaalslag te maken naar alle terreinen van ons leven. Wij verbreken daar de werken van de tegenstander en geven op zo concreet mogelijk wijze invulling aan de wil van God.

Aan het eind van zijn leven sprak de Heer Jezus: 'Ik heb u verheerlijkt op de aarde en het werk voleindigd dat U mij te doen gegeven hebt' (Joh.17:1-5). Daarmee geeft Hij een korte opsomming van zijn eigen werken en stelt Hij een voorbeeld voor de discipelen die Hij aan het begin van zijn openbaar optreden leerde bidden 'laat uw Naam worden geheiligd, uw koninkrijk komen, uw wil geschieden'. In Joh.17:3 geeft de Heer een opvallende definitie van het eeuwige leven. Sloot Hij eerder aan bij de rabbijnse gedachte van het eeuwige leven als de 'toekomstige wereld' (Matth. 19:28-30), zo geeft Hij het in dit gebed de kernachtige definitie dat eeuwig leven betekent 'Gód kennen en Jezus Christus die Hij gezonden heeft'. In andere woorden geeft Hij daarmee aan dat eeuwig leven iets anders is dan eeuwige jeugd. Een lang leven in ononderbroken paradijselijke omstandigheden wil ieder mens wel. Tegelijk wil de mens leven in autonomie en zelfbeschikking. Eenvoudig gezegd 'mijn leven is van mijzelf en ik wil kunnen doen waar ik zélf zin in heb'. Deze geest heeft zich sinds de Verlichting vast in het Westerse denken genesteld en staat haaks op de idee van het koninkrijk van God. 'Uw koninkrijk kome' ligt in het verlengde van 'uw wil geschiede'. In het koninkrijk van God wordt de mens verheven tot het oorspronkelijk doel van God met ons leven. Dit voert ons vanzelf tot de volgende vraag, namelijk hóe wordt dat koninkrijk dan zichtbaar?

Hoe komt het koninkrijk?

Soms helpt het beantwoorden van een vraag door allereerst een aantal antwoorden af te vinken. In Jezus' tijd waren er minstens vijf stromingen die hun gedachten hadden bij de verwerkelijking van het koninkrijk:

- (1) De Herodianen maakten een pragmatische keuze door zich aan te sluiten bij de politieke bovenstroom. Wereldlijke macht speelde een grote rol in de kerk tijdens de Middeleeuwen, en in onze tijd staat conservatieve politiek in bijvoorbeeld de Verenigde Staten op één lijn met 'goed' christelijk stemgedrag;
- (2) De Farizeeën hielden vast aan strikte, ceremoniële wetsbetrachting, en dan vooral aan de wetten die zij er zelf in de loop van de tijd hadden bij bedacht. Door deze focus op uiterlijke zaken werden zij ziende blind voor het echte, goddelijke waardensysteem;
- (3) De Sadduceeën zochten aansluiting bij het wijsgerige en culturele patroon van hun omgeving. Wetenschap,

voortgangdenken en menselijke ethiek moesten hen op een hoger plan brengen;

- (4) De Essenen daarentegen zochten hun toevlucht in de afzondering; door het bouwen van communes met hoge buitenmuren kon het kwaad worden buitengehouden en onttrokken zij zich tevens aan hun roeping in de wereld;
- (5) De Zeloten tenslotte zagen hun heil in revolutie, waarbij bestaande structuren omvergeworpen moesten worden en – zoals altijd – zonder zich rekenschap te geven dat automatisch nieuwe structuren zouden ontstaan die vroeg of laat een nieuwe revolutie zouden oproepen.

Het leven van Jezus was in alle opzichten radicaal anders en zijn onderwijs viel binnen geen van de voornoemde categorieën. Hij belichaamde Gods doel met de mens, leefde vanuit goddelijke waardigheid en kon, wijzend op Zichzelf, zeggen dat het koninkrijk van God midden onder hen was gekomen (Luk.17:21). Hij was niet een leraar met goede 'self-help' instructies voor zoekers, maar onderwees de verandering van binnen uit. Zijn leven van bezitloosheid, nederigheid, onbaatzuchtige liefde, ontferming en ware, goddelijke gerechtigheid weerstond en overwon de wereld. Zijn leven wordt mooi verwoord in lied 647 (Bundel Opwekking):

*Toen U bad werd brood vermeerderd, toen U sprak, de storm gesust;
met een blik gaf U bewogen aan de hopelozen rust;
door uw hand genas U duizenden en uw roep versloeg de dood;
door uw woord vluchtten demonen, met een zegen brak U brood.*

Hij schakelt zijn volgelingen in bij de bediening van goedheid en compassie zoals destijds de discipelen bij de wonderbare spijziging en leert ons, evenals hen, om te denken buiten onze menselijke capaciteiten. Hij roept mensen tevoorschijn die zich hebben verschanst in hun eigen, beschermende huizen van rijkdom, ambitie, pretenties, religie, uit de schulp van wrok, wantrouwen, onrecht, angst voor menselijke mening, beschaamd vertrouwen. Hij leert ons dat het koninkrijk zichtbaar wordt als wij onze comfortzone verlaten en vol vertrouwen achter Hem aangaan.

Zijn onderwijs bestond niet uit woorden alleen, maar ook uit kracht. Toen Hij een geest uitdreef, vroeg de menigte verbaasd: welke leer is dit? (Mark. 1:21-28). Toen Hij de schare 'vele dingen begon te leren' (Mark.6:34) was Hij bezig 'hun zieken te genezen' (Matth.14:14). Het koninkrijk van deze wereld gaat niet alleen gebukt onder menselijk falen en gebrokenheid, maar ook onder de macht en invloed van demonen die angsten, bindingen en ziekten teweegbrengen. De Heer Jezus rustte zijn discipelen toe om

te prediken, zieken te genezen en demonen uit te drijven (Luk.10:1-12, 17-20). Door het tweeluik van zijn leven, dat enerzijds bestond uit zijn unieke karakter en anderzijds uit zijn krachtige bediening, gaf Hij zelf invulling aan de vraag hoe het koninkrijk van God zichtbaar werd. Dit leidt ons tot de slotvraag: welke impact en betekenis heeft dit gebed voor de kerk in de 21 eeuw?

Hoe vormt dit gebed ons leven?

In praktische zin betekent het koninkrijk van God: het zichtbaar worden van Gods heerschappij doordat het leven zich richt naar zijn wil en de schepping aan zijn doel beantwoordt. Het druist in elk opzicht in tegen de feilbare menselijke natuur en de machten die deze wereld beheersen. Het leven en de bediening van Jezus was als een lichtstraal die het duister splijt en die in letterlijke zin een stuk hemel op aarde bracht.

Hij verwondert ons door zijn mensheid die vrij was van ik-gerichtheid. Hij werd in alle dingen aan ons gelijk, met uitzondering van de zondige natuur (Hebr.4:15), en toonde zuivere goddelijke liefde en ware gerechtigheid. Hij verwondert ons ook door zijn werken. Met autoriteit en kracht verbrak Hij de greep van het kwaad. Hij zette gebondenen vrij, dreef demonen uit, genas zieken en wekte zelfs doden op.

Ik trek de vergelijking van een houten tafel die bedekt is met ijzervijlsel. Wanneer je aan de onderzijde van de tafel een magneet plaatst, richt het vijlsel, overal waar de magneet zich beweegt, naar het magneetveld. Overal waar Jezus optrad, verdween de chaos en richtte het leven zich naar Gods koninkrijk. Hij geeft daarmee een krachtige voorsmaak van het moment dat Hij zelf van de hemel geopenbaard zal worden, de hele aarde wordt getransformeerd en alle dingen aan Hem onderworpen.

Maar in de tussentijd, wat kunnen wij meer doen dan reikhalzend verlangen? De sleutel voor het antwoord op deze vraag ligt, denk ik, in het bredere begrip van Jezus' onderwijs. Zijn leven en optreden zijn niet alleen beschreven om ons over te verwonderen. Hij schaaft ons niet als hongerigen rond een vitrine om ons te verlekkeren aan wat voor ons onbereikbaar lijkt. Zijn leven staat model voor zijn discipelen. Leven in zijn koninkrijk betekent nu voor ons dat wij zelf getransformeerd worden naar zijn voorbeeld. Wij treden in zijn voetsporen en volgen Hem na. Teruggrijpend op het voorbeeld van de magneet: houd je een ijzeren staaf in de nabijheid van de magneet, dan wordt de staaf zelf ook een magneet en creëert zijn eigen magneetveld. De onzichtbare kracht vermenigvuldigt zich in de voorwerpen

die overeenkomstige eigenschappen hebben. Ik geloof dat dit precies is wat Jezus op het oog had toen Hij de Geest van de belofte aankondigde: jullie zullen kracht ontvangen wanneer de Heilige Geest over jullie komt (Hand.1:8). De vruchten van ons leven komen niet voort uit menselijke kracht, maar worden gewerkt door Gods Geest (Gal.5:22). Evenzo, zegt Petrus, is Jezus door 'God gezalfd met de Heilige Geest en kracht en is het land doorgegaan terwijl Hij goeddeed en allen gezond maakte die door de duivel waren overweldigd' (Hand.10:38). Dit onderwijs heeft voor ons geweldige, levens-veranderende implicaties. Wij zijn niet alleen reproducties van zijn leven, maar ook reproducenten van zijn bediening! Net als Hij zelf, trekken wij deze wereld door om overal waar wij maar zijn, in de bakkerij, in de handelsfirma of in het museum, in ons gezin, in het winkelcentrum of op de luchthaven, met een lichtstraal van de hemel het duister te doorbreken.

Leven in het koninkrijk nú, betekent leven op de hartslag van de hemel: Laat uw Naam worden geheiligd, uw koninkrijk komen, uw wil gedaan worden, zoals in de hemel, zo ook op de aarde. Ons leven verandert wanneer we bedenken dat deze opdracht niet een bijkomstigheid is waar we 'ook tijd voor vrijmaken'. Een soldaat op missie heeft één doel voor ogen. Alles wat hij doet staat in het teken van die missie. De betekenis van ons leven verandert wanneer we elke dag leven met de verwachting, het verlangen en de vastberadenheid, dat iets van Gods koninkrijk vandáág gaat gebeuren. Discipelen gaan elke dag met een gezonde spanning de deur uit in de verwachting van wat God in hen en door hen gaat doen, want alleen daar waar spanning is, gaat stroom lopen.

Deze betekenis van Gods koninkrijk vraagt om een omdenken van de kerk, om een omslag in ons denken, in onze traditie, misschien in onze theologie. Het navolgen van Jezus komt ons niet aanwaaien. Zijn liefde, zachtmoedigheid en compassie zijn waarden die gecultiveerd moeten worden. Een mens die bekeerd en wedergeboren is, heeft alle waarden van het goddelijk leven ontvangen, als een ruwe diamant. In de praktijk moet er nog aan ons leven worden geschaafd en geslepen, om het leven van Jezus zichtbaar te maken. Dit doet een beroep op mijn bereidwilligheid

om mijzelf aan Hem te reflecteren en de diepe wens om door de kracht van de Geest veranderd te worden naar zijn beeld (2Kor.3:18).

Nog ingrijpender is de vertaalslag naar ons leven wanneer we bedenken dat we niet alleen Jezus' reproducties, maar ook reproducten zijn. Dezelfde kracht die in Hem werkzaam was, werkt nu in ons, op wie de 'Geest van heerlijkheid, van kracht en die van God rust' (1Petrus 4:14). De kerk heeft een kunstmatige dichotomie gecreëerd tussen werken of gaven die binnen ons vermogen liggen en 'bijzondere' werken of gaven die buiten ons bereik liggen. Alsof niet alle gaven en werken even bovennatuurlijk zijn en uitsluitend in de kracht van de Geest tot stand komen. Wij kunnen niets van onszelf, maar zijn in alle dingen volledig afhankelijk zijn van kracht van boven. Jezus kondigde bij zijn vertrek uit de wereld aan dat zijn discipelen zijn werken zouden doen 'die Ik doe, en hij zal grotere dingen doen dan deze' (Joh.14:12). Hij voegt er aan toe dat wanneer zijn discipelen uitgaan in de wereld om zijn Naam bekend te maken, dat 'hen die geloven zullen deze tekenen volgen: in mijn naam zullen zij demonen uitdrijven, in nieuwe talen zullen zij spreken, en met hun handen zullen zij slangen opnemen, en als zij iets dodelijks drinken zal het hen geenszins schaden, op zieken zullen zij de handen leggen en zij zullen beter worden'(Mark.16:15-20). Hoewel de Heer geen beperking heeft gesteld, is het onderwijs over gaven en krachten verwezen naar de marge van het christendom en heeft de plek gekregen van een extra-curriculum. Wil de kerk beantwoorden aan haar roeping en de navolging van Jezus Christus, dan is een herijking op dit onderwijs geen luxe maar een noodzaak.

Een opwindend project

Het koninkrijk van God krijgt nieuwe dimensies wanneer we beseffen dat het niet alleen gaat om de slotacte van een voorstelling, maar om een project waar wij als deelnemers nu al bij betrokken zijn. Het wordt zichtbaar waar de aarde zich richt naar de hemel. Zoals Jezus in de wereld was gezonden, zendt Hij nu ons (Joh.20:21, 17:18) naar het voorbeeld van zijn eigen leven en bediening. Als de opgestane en verheerlijkte Christus Victor heeft Hij getriomfeerd over machten van chaos en verderf. Gezeten als hoofd in de hemel voert Hij door zijn Geest de regie uit over zijn Gemeente hier op aarde om zijn werk uit te voeren. Wij zijn samen zijn handen, voeten, ogen, oren en mond. Overal waar wij gaan in Jezus' naam, botst het rijk van God met het rijk van de duisternis. Overal waar wij gaan in zijn kracht en autoriteit kan en zal een stukje hemel doorbreken op aarde. Sinds de val van het eerste

mensenpaar is er een vloek over de schepping (Gen.3:17). Jezus Christus heeft de vloek verbroken (Joh.1:29, Gal. 3:13). Als illustratie verwijs ik naar de rechtspraak. Een rechter kan een vrijspraak uitspreken over een gevangene. Dit vonnis wordt echter pas bekrachtigd wanneer de cipier ook daadwerkelijk de deur opent en de gevangene vrijlaat. Zo is de vloek rechtsgeldig verbroken op Golgotha's kruis, maar de werkelijke en volkomen bevrijding van de schepping breekt pas aan wanneer de Koning zelf zijn heerschappij komt opeisen. Tot die tijd staan zijn discipelen als vooruitgeschoven posten in de wereld. Overal waar wij het leven van Jezus vertonen en woorden spreken op zijn gezag, brokkelt het bolwerk van de tegenstander af. Overal waar vergeving van zonden wordt gepredikt en de liefde overwint, overal waar banden van verslaving worden doorgesneden en kwetsbaren worden bevrijd uit de greep van onrecht, overal waar zij die eenzaam of uitgestoten zijn, gehoor vinden, waar de zieken worden genezen en de greep van de boze wordt verbroken, klinkt een antwoord op het gebed: laat uw koninkrijk komen.

Hoe meer wij van de voorsmaak hebben geproefd, hoe meer wij uitzien naar het hoofdmaal dat de Heer eenmaal zelf zal aanrichten: 'Op deze berg richt de Heer van de hemelse machten voor alle volken een feestmaal aan: uitgelezen gerechten en belegen wijnen, een feestmaal rijk aan merg en vet, met pure, rijpe wijnen. Op deze berg vernietigt Hij het waas dat alle volken het zicht beneemt, de sluier waarmee alle volken omhuld zijn. Voor altijd doet Hij de dood teniet. God, de Heer, wist de tranen van elk gezicht; de smaad van zijn volk neemt Hij van de aarde weg – de Heer heeft gesproken. Op die dag zal men zeggen: Hij is onze God! Hij was onze hoop, Hij zou ons redden. Hij is de Heer, Hij was onze hoop, juich en wees blij: Hij heeft ons gered' (Jes.25:6-9).